

estetstvo in igračkanje z lepimi verzi. Zato ta zbirka tudi spada v preteklost že sedaj, ko je komaj izšla. Nima namreč kali večnoresničnih misli, ki jih rode le velika doživetja.

Miran Jarc.

Momčilo Milošević: Pred obnovom. Beograd. Izdanje K. Cvijanovića. 1919.

Ko sem prečital le posvetilo („posvečeno Borcima za Ujedinjenje“) sem se spet prepričal o resničnosti Wildeovega izreka, da velja za presojo vrednosti kake umetnine isto kar za cenitev vina: zadostuje le par požirkov, da ga spoznaš. In res: ko sem se mukoma preril skozi vse te rokodelsko gladko stesane verze, sem spoznal, da imam tu opraviti z rodoljubnimi in podobnimi popevčicami, kojih avtor si mogoče navsezadnje domišlja, da je velik poet. Rajši naj bi bil že ponosen na to, da nosi njegova zbirka imena vseh onih naših državnih krmarjev in narodnih klicarjev, ki jim je radodarni Milošević poklonil posamezne lirične proizvode.

Miran Jarc.

Dve mladinski zbirki. V novi, ne ravno okusno ilustrirani izdaji je izšla zbirka „Čika (= stric) Jova maloj Srbadiji“ (Beograd. Cvijanović 1920. Cena 2.50 din.) pesnika Jovanovića Zmaja. Knjižica vsebuje lep niz pristno otroških pesmic, kakršnih je pri nas težko najti. Zato je imel dr. A. Gradnik prav srečno misel, ko je vso to zbirko poslovenil. Izdala jo bo „Tiskovna zadruga“. Treba pa bo tudi poskrbeti za ilustracije.

Na tem mestu omenjam tudi „Djedine pjesme“ (Sarajevo 1919.) zelo plodovitega mladinskega pisatelja Josipa Milakovića, ki je izdal doslej že 17 zbirk. Pričujoča zbirka o malem vnuku Ivici je polna svežosti in detinjske ljubkosti, brez vsakih sentimentalnih vzdihov, ki ubijajo vsako resnično mladinsko poezijo.

Z. Z.

KRONIKA.

Opera: Slovenska opera je pričela svojo letošnjo sezono s slovensko operno noviteto. Prinesla je „Lepo Vido“ skladatelja Rista Savina. Ker je njiva naše operne produkcije še skoro popolnoma neizorana, je vsak nov pojav tem važnejši in tem bolj vreden skrbne gojitve. Slovenci imamo do sedaj tako malo opernih del, da je na eni roki zanje skoro preveč prstov in še tisto malo, kar je vzknilo, ni žalibog imelo v sebi nič ali pa vrlo malo življenjske moči. Takoj po prvem življenjskem vzkriku so padle v grob pozabljenja opere: „Urh grof celjski“, „Ipavčev kakor Parmov“, „Foersterjev“, „Gorenjski slavček“, Parmova „Stara pesem“ in „Ksenija“. Nič boljše se ni godilo Savinovi „Poslednji straži“ in njegovi „Lepi Vidi“ v prvi redakciji.

Savinova „Lepa Vida“ je namreč v svoji prvi redakciji prišla na oder že pred dobrimi desetimi leti. Bila je tačas v svojem bistvu ista kot danes, vendar znatno drobnejša. Današnja njena muzikalna postava je nasproti prejšnji silno košata.

Prvi vtis, ki ga dobi človek od sedanje „Lepe Vide“, je ta, da se je tekom teh let skladatelj kar se tiče tehnike stavka in instrumentacije zelo razvil. Enako se mi zdi, je zrastle v spretnosti, kako je treba dramatično snov podati v pri-

merni glasbeni širini. Če me spomin ne moti, je skladatelj v vseh dejanjih vsako dogodevanje nasproti prvi redakciji glasbeno znatno razširil. Mogoče celo preveč razširil. Prva redakcija je bila v muzikalnem pogledu tako kratkobesedna, da niti na najbolj primernih mestih ni porabila prilike, da se pošteno in učinkovito izživi. Vendar je pa tudi nova redakcija prevzela iz prvotne vse važnejše glasbene misli. To pa je imelo za posledico neko čudno navzkrižje. Dočim je namreč dikcija in vsebina glasbenih misli ostala ista primitivna, kakršna je bila pred 10 leti, se je zunanja tehnika skladateljeva nerazmerno krepko razvila, tako da ima človek vtis, če gleda to zunanjo tehniko in jo primerja s tehniko, kako so oblikovane one glavne, iz prve redakcije prevzete glasbene misli, da se mu zdi, kakor da sta eno in drugo ustvarila dva popolnoma različna človeka. Glasbenih misli, katere niso prevzete iz prve redakcije, temveč ustvarjene šele kasneje, imam vtis, da ni ravno mnogo, vendar je med njimi marsikaj povsem dobrega in dostojnega.

Kakor se je že razvila skladateljeva zunanja tehnika, tako da mu je postala dobro rabljivo in rabljeno izrazilo, vendar so skladatelju tudi še v tem pogledu odprte možnosti nadaljnjega razvoja, zlasti v smeri poenostavljenja in ekonomičnejše uporabe tehničnih sredstev. Danes je glede zunanje skladateljeve tehnike stvar še taka, da ona popolnoma odgovarja vidnim neokretnostim libreta. Njegov libreto dela na premmogih mestih z drastično ostrimi sredstvi in na drugi strani zopet vpleta na malo spreten način epizode, ki nimajo za tok dejanja niti v motričnem pogledu, niti samó kot kontrastna folija opravičenosti.

Savinov orkestralni stavek je enako na premmogih mestih masiven in preobložen. Na premmogih mestih strelja z največjim kalibrom, ko bi bilo mogoče doseči isti izraz z dosti skromnejšim naporom.

Ko človeka veseli frapanten skladateljev napredek v zunanji glasbeni tehniki, mu je samo žal, da ni še enako razvita v tem delu tudi tehnika glasbenega oblikovanja in razmah glasbene iznajdljivosti. Velika produkcijska sila skladateljeva — skladatelj je to opero, kakor pripoveduje njegov kronist dr. P. K. v „Gledališkem listu“, napisal v nekaterih tednih — pa nam daje upanje, da bo prihodnje skladateljevo delo tudi to stran skladateljevega talenta postavilo v ravnotežje z njegovo stavkovno in instrumentacijsko tehniko. Takrat utegnemo dobiti Slovenci prvo življenja zmožno slovensko opero za slučaj, da se ne bi izkazala že sedanja „Lepa Vida“ kot krepak, zdrav otrok.

Anton Lajovic.

Dva članka Alfreda Jensena. (Dr. Vojeslav Molè.) Konec.

II.

Ali naš čas nima dovolj literarne produktivne sile?

Prašanje bi se lahko zdelo odveč, zato ker nobena doba v kulturni zgodovini ni imela ali ni mogla imeti premalo literarne ustvarjajoče sile. Toda za nas, t. j. za sedanjest samo, je morda težko presoditi objektivno, kako veliko relativno produktivno silo ima evropska literatura v sedanjem trenutku.

Inter arma tacent leges, žvenket orožja zagluša zakonodajstvo, pravi latinski izrek; in ta se lahko uporablja tudi kadar gre za leposlovje. Gotovo se je sicer pač redkokdaj zapravljalo toliko papirja in tiskarskega črnila, kakor ravno tekom svetovne vojne, toda velika večina vsega tega je imela le malo skupnega z literaturo. In tudi „vojni produkti“, ki so nosili na sebi literaren pečat, na pr. patrijo-